

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:628

av **Hillevi Larsson (S)**

Nationell samordnare för omhändertagande av barn till fängslade föräldrar

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av en nationell samordnare för omhändertagande av barn till fängslade föräldrar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I Sverige är det ca 8 000 barn som varje år tvingas uppleva att en av, eller båda, föräldrarna hamnar i fängelse. Ännu fler barn upplever hur deras föräldrar blir häktade eller hämtade till förhör.

Forskningen har visat att barn till fängslade i mycket högre utsträckning än andra barn drabbas av depressioner och ångest. I spåren av detta är skolk och misslyckade skolresultat vanligt. Många av barnen lider dessutom av aggressivitet, och de som drabbats värst uppvisar symtom på posttraumatiskt stressyndrom.

Annelie Björkhagen Turesson, socionom som disputerande vid institutionen för socialt arbete på Göteborgs universitet, är en av ytterst få forskare som ägnat sig åt att kartlägga hur barn till fängslade i Sverige blir behandlade och hur de mår. Hon har tidigare arbetat som socialarbetare i 20 år och slutförde 2009 en doktorsavhandling som bygger på intervjuer med fängslade mödrar och deras barn.

Hennes forskning visar att samhällets stöd och skydd för barn till fängslade är i det närmaste obefintligt.

Redan i det första skedet, när föräldrarna hämtas av polisen, brister skyddet för barnen. Denna situation är dessutom den mest traumatiska för barnen. De tvingas då uppleva hur polisen (oftast helt oväntat för barnen) tränger sig in i bostaden, eventuellt genomför husrannsakan och griper en av, eller båda, föräldrarna. Barnen får inte veta varför och huruvida de får träffa föräldern/föräldrarna igen.

Det finns i dag inga krav på polisen att ta med någon från socialtjänsten när de griper föräldrar i deras hem. Det finns inte ens något regelmässigt krav på polisen att informera socialtjänsten när sådana gripanden görs.

Polisen planerar för det mesta inte sina ingripanden utifrån om den som ska gripas har barn, och detta trots att polisen enligt FN:s barnkonvention har en skyldighet att ta hänsyn till dem.

Med tanke på att många barn upplever gripandet och fängslandet av föräldern på samma sätt som om denne dött, är det uppenbart att barnen behöver extra hjälp och stöd i denna situation. Trots det uteblir hjälpen.

Kontakten mellan barn och deras föräldrar under fängelsetiden fungerar sällan bra. Som regel tvingas de fängslade föräldrarna själva betala telefonsamtal till barnen, och med tanke på att de inte får mycket pengar i fängelset kan det bli för dyrt och resultera i få och korta samtal till barnen. Barnen kan i de flesta fall inte själva ringa till föräldrarna, något som många barn skulle vilja och behöva.

Det är anmärkningsvärt att nationella riktlinjer för omhändertagande av barn med fängslade föräldrar inte finns, särskilt med tanke på bristerna i omhändertagandet av barnen.

Hela rättsväsendet och kriminalvården måste bli mycket bättre på att anlägga ett barnperspektiv när föräldrar grips och fängslas. Detta gäller i synnerhet polisen i samband med gripandet.

Redan 1998 lades en utredning fram med förslag för att förbättra omhändertagandet av barn till frihetsberövade föräldrar. I utredningen föreslogs bland annat att polisen alltid ska underrätta socialtjänsten i samband med gripande, att polishögskolan ska föra in moment i utbildningen om barns reaktioner i samband med gripanden och att det i arrestantbladet (det dokument som fylls i när en människa grips) ska finnas uppgifter om den gripne har barn och om socialtjänsten kontaktats i samband med gripandet.

Det är inte meningen att det är barnen som ska straffas för föräldrarnas brott. Men så har det ändå blivit för flertalet barn vars föräldrar gripits och fängslats. Barnen mår väldigt dåligt och många hamnar senare i samma situation som sina föräldrar, när de själva grips och fängslas.

Genom att ta hand om barnen i ett tidigt skede kan vi spara mycket pengar åt samhället. Men framför allt kan vi bespara fångarnas barn mycket onödigt lidande.

Det som behövs är tydliga riktlinjer och samordning mellan de myndigheter som kommer i kontakt med barnen: kriminalvård, socialtjänst och polis.

Regeringen bör därför i framtiden överväga att tillsätta en nationell samordnare för omhändertagande av barn till fängslade föräldrar.

Hillevi Larsson (S)